

Meno a priezvisko: Sarah Klopštock

Ročník: Kvinta B

Vek: 16 rokov

Téma: "21. august 1968" (55 rokov od invázie okupačných síl Varšavskej zmluvy na územie ČSSR)

Názov a adresa školy: ŠpMNDaG, Skalická cesta 1

Meno a priezvisko zodpovedného učiteľa: Dávid Dzama, Dominka Ondriašová

Kontakt: ddzama@spmndag.sk 0908 196 286

Ján Osvaldik sa narodil v roku 1942, a teda v auguste 1968, v čase okupácie Československa, mal 26 rokov. Má vyštudovanú Slovenskú technickú univerzitu v Bratislave a pracoval ako projektant. Narodil sa v Bratislave, tam prežil väčšinu svojho života a tam sa nachádzal aj v čase okupácie. Je to veľmi múdry človek, ktorý sa venuje histórii a aj preto boli jeho spomienky veľmi presné a často aj grafické. Toto je jeho príbeh, jeho spomienky.

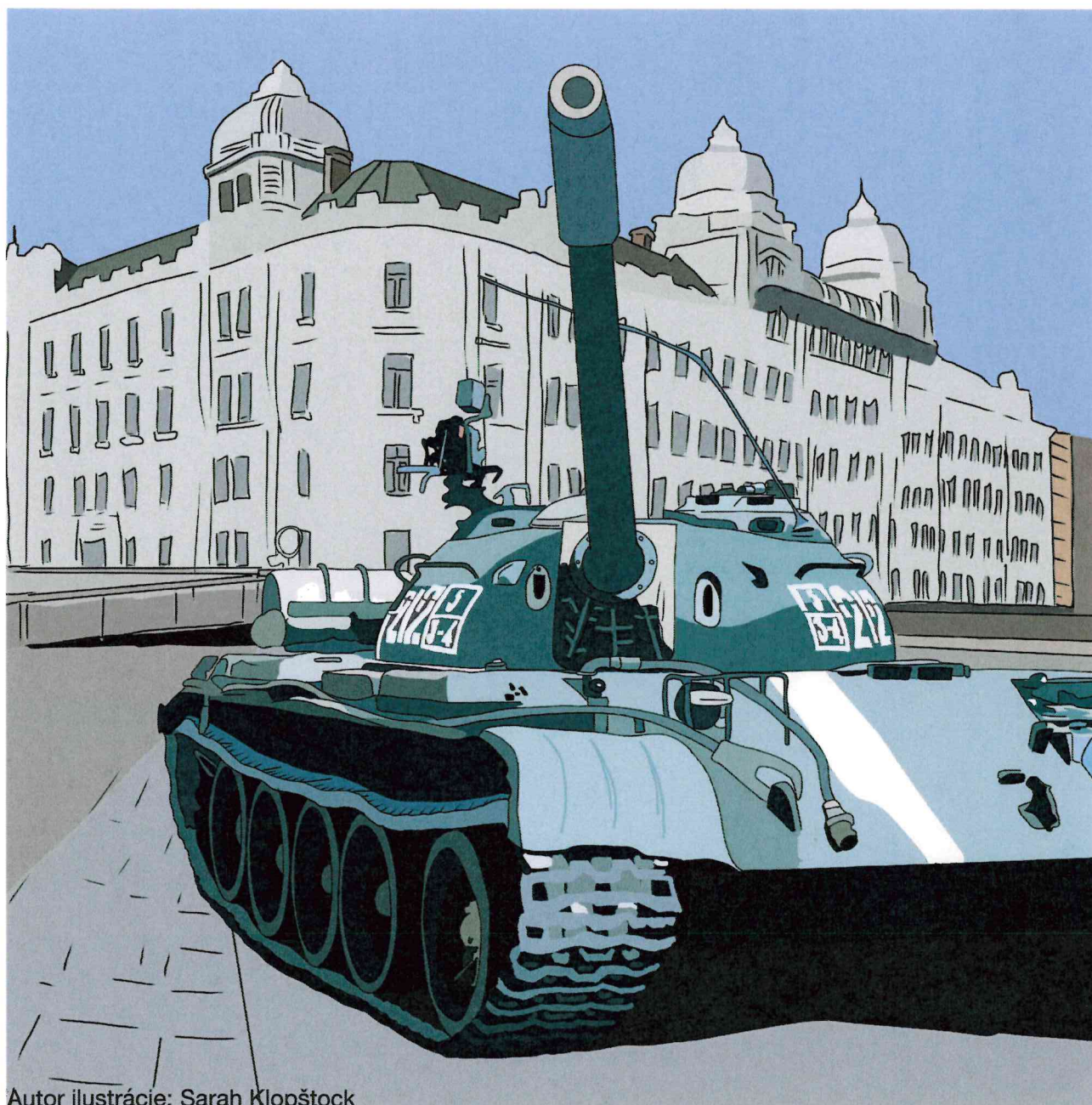
Autor ilustrácie: Sarah Klopštock

Ráno sme sa zobudili na veľký rachot, vôbec sme netušili, čo sa deje. Bývali sme na Pražskej, mal som vtedy 26 rokov, takže som doštudoval vysokú školu a normálne som chodil do práce. Samozrejme mestská doprava nefungovala, preto som išiel pešo. Všetky výklady boli oblepené ručne písanými protiruskými plagátmi. A ako som v tom všetkom videl tých vojakov a tanky na tých uliciach, to ma dostalo, celú cestu som plakal. Plakal som ako malé dieťa. Zamestnávateľ nám dovolili chodiť demonštrovať, a tak sme nemuseli chodiť do práce.

Keď som išiel cez Štúrovú ulicu k mostu, kde sa strieľalo, išli tadiaľ tanky do mesta. Jeden takýto tank stál pred vchodom do vládnej budovy. Prišiel z petržalskej strany a prišiel predo mňa, zastavil sa. Začal sa otáčať. Stál asi meter predo mnou. Vidieť ho tak blízko bol pre mňa šok a

samozrejme som sa bál. Z tanku boli vystrčený veliteľ a iný vojak, ktorý začal nabíjať guľomet a mieriť na ľudí. Neskôr mu ten veliteľ povedal, že ho má vybiť.

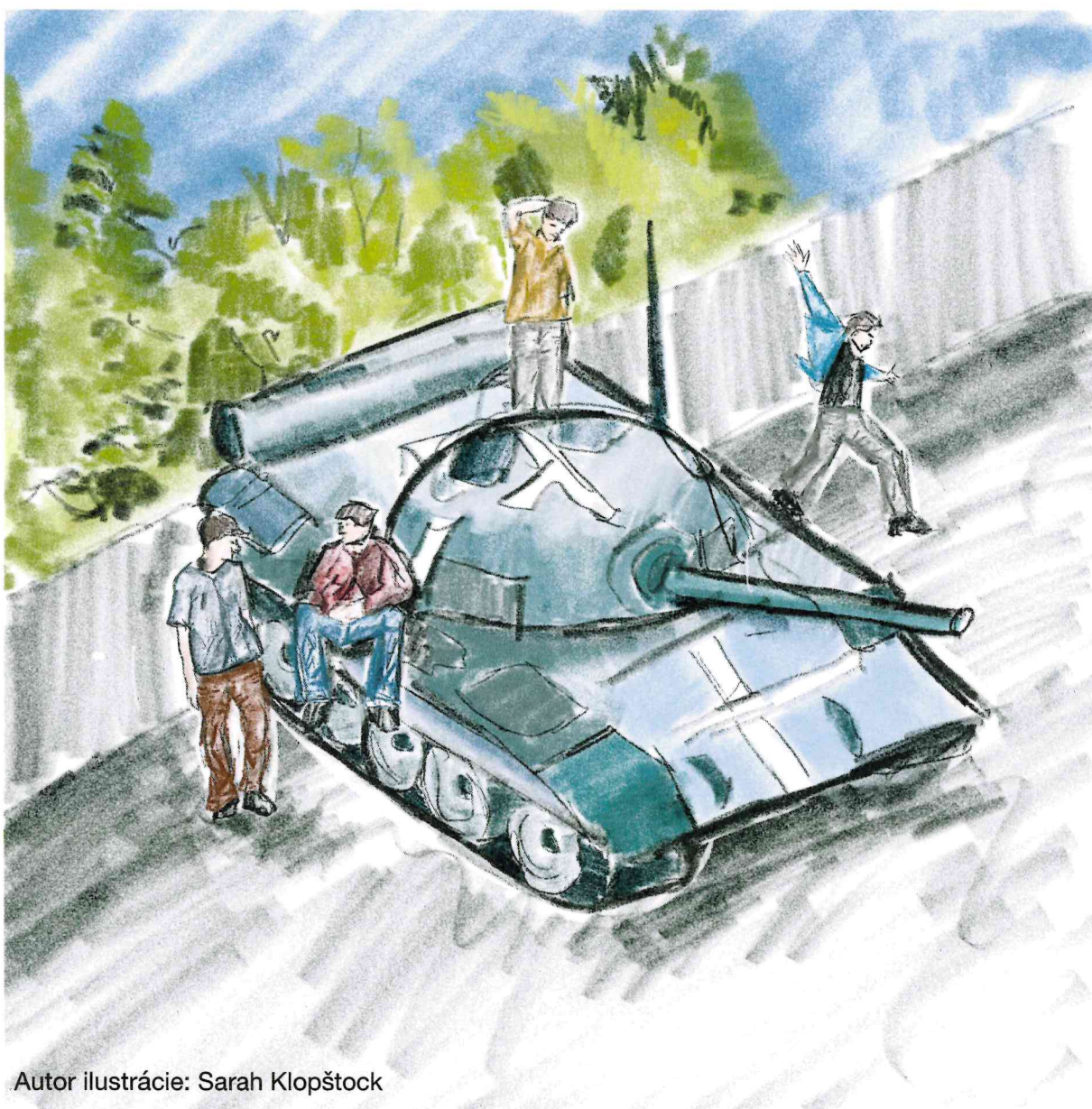
Autor ilustrácie: Sarah Klopštock

Mám to živo pred očami, aká smutná situácia. Bolo to zlé. Nikto to nečakal. Nikdy živote sme neboli komunisti, proti komunistom sme vždy bojovali. A preto sme dúfali, že sa to teraz všetko zlepší. Keď prišli Rusi, zničili všetky moje životné predstavy. Bol to pre mňa úplný šok.

Tanky sa potom na večer stiahli z centra mesta. Parkovali pri horskom parku pri Funuse. My sme boli taká partia, asi piati dobrí kamaráti. Mali sme aj spoločnú chatu. A po týchto tankoch sme chodili liezť. Boli sme tam asi každé poobedie a presviedčali sme vojakov, že Československo nepotrebuje oslobodiť. Oni ani nevedeli, kde sú, boli úplne zmätení.

Bola to strašne smutná vec. Rozhodli sme sa, že celá partia emigrujeme. Oni odišli do Viedne, lebo odtiaľ sa potom chodilo do Kanady, tá vtedy brala veľa emigrantov a pretože sme mali vysokú školu, bolo pre nás veľmi jednoduché si to tam všetko vybaviť. Vo Viedni na mňa čakali, no potom mi moja mama povedala: „Jano, počkaj, kým Zdenek (môj mladší brat) doštuduje, pák si jdi kam chceš.“ V roku 1965 už náš starší brat emigroval do Rakúska, kvôli kádrovým materiálom nášho otca, ktorý bol v päťdesiatych rokoch odsúdený za „vyzvedačstvo a vlastizrada“ na 7 rokov. To nám skomplikovalo možnosti na štúdium, a preto sa mama bála, že keby som emigroval aj ja, Zdenek by nemusel doštudovať vysokú školu. Takže mi všetci kamaráti odišli do Kanady a ja som tu ostal z tej partie sám, aby Zdenek o rok mohol spromovať. Potom sa emigrovať už nedalo. Kamaráti ma však stále volali, že tam mám vybavenú prácu, ubytovanie...

Autor ilustrácie: Sarah Klopštock

Rusi potom ľudom začali brať tranzistorové rádia, cez ktoré počúvali Slobodnú Európu. Preto sme balili brikety do papiera a tvárili sa, že počúvame správy, že sú to tie rádia. Rusi nám potom začali brať aj tieto brikety. Ešte som v auguste 1968 stretol také dve ženy s deťmi z Litvínova, ktoré, boli v Bratislave na výlete, keď sa začala okupácia. No a samozrejme, že všetky benzínky boli zatvorené, boli veľmi zúfalé a tiež sa veľmi báli, lebo netušili, čo sa deje. Pamätám si, ako sme im dávali 20 litrov benzínu na cestu domov. O pár mesiacov neskôr mi prišiel list z Litvínova, kde mi ďakovali, že som ich zachránil, a teda, že sa bezpečne dostali všetci domov. Keďže v aute boli iba ženy a deti, vojaci im nerobil veľké problémy.

Autor ilustrácie: Sarah Klopštock

NA SMIRKE VIDIEŤ

FORD MUSTANG GTA (Ford Českosl. Ltd.)

V-8 6000 ccm 320 HP

10,5:1 kompv pomer
automatická transmisia

diskové brzdy, power steering auct
brakes (často preložit)

Max. rýchlosť 140 miles per hour (220 km/hod)

Dĺžka 187,4 cčlov, šírka 71,3 cčlov, výška
51,3 cčlov. Pocomodity - šírka 18 cčlov.

Štvrti upvelilike, vždok oved pro
predsaj osvievzujúcieli napojor (všet
predsaj foedko s ozvelivai basichdmi)

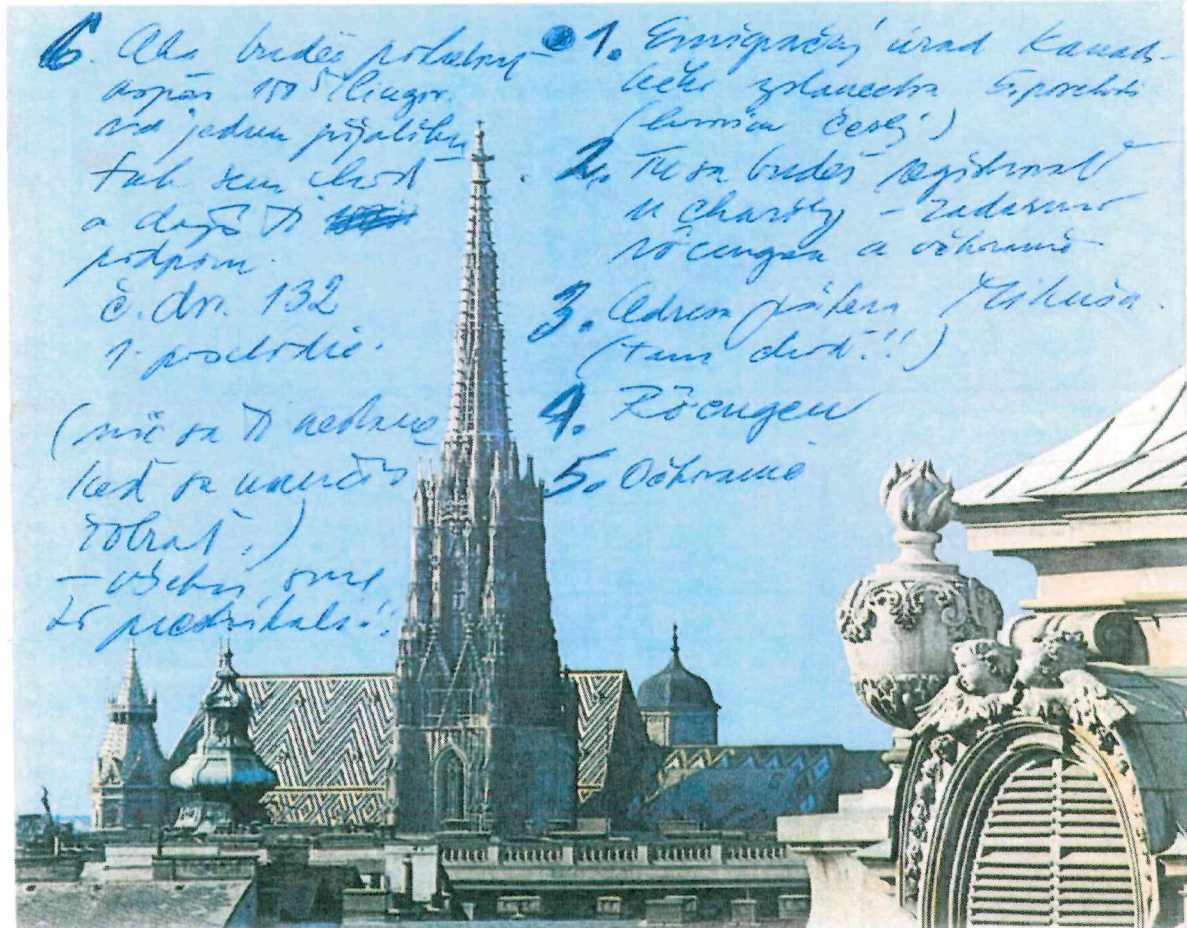
Zdroj: archív J. Oswaldík

WIEN

gratis

Vídeň

tsch

Zdroj: archív J. Oswaldík

5

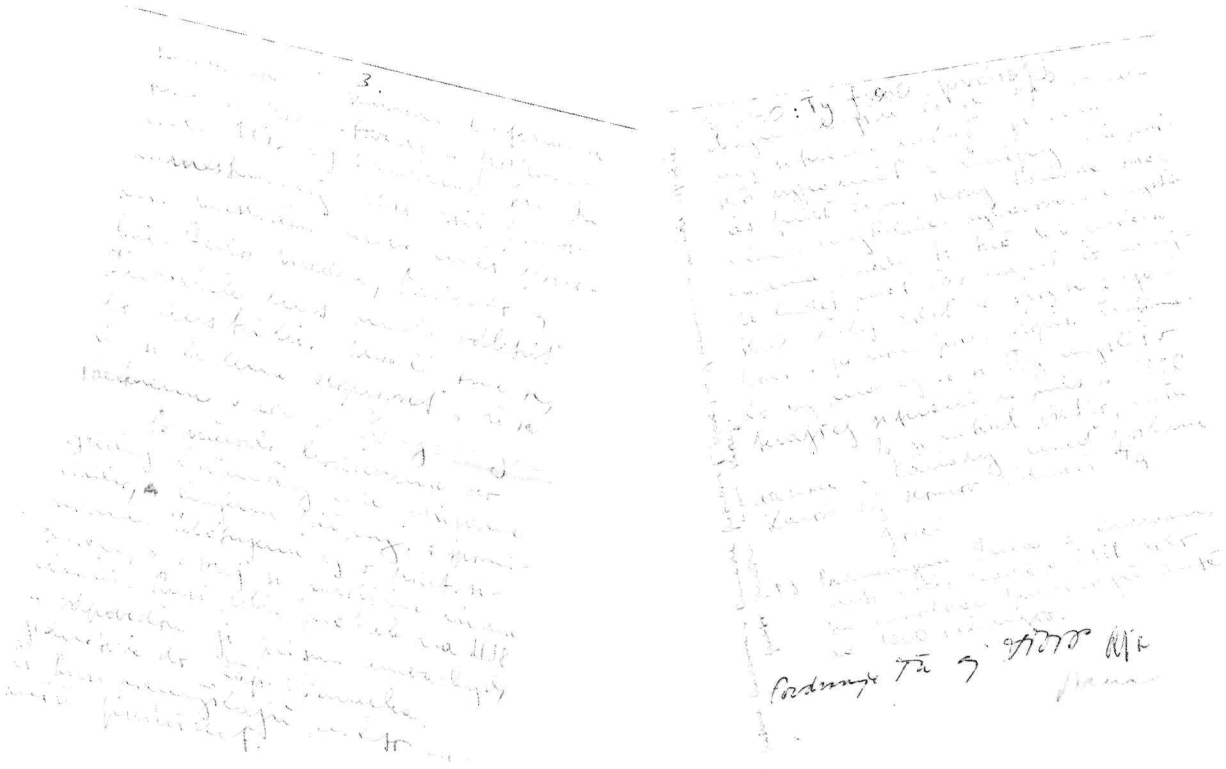

Ullij Uaino,
 24. 11 1968
 myintimus paitamust - Bay, Tiberony
 usky, a poulam Ti kanto kper.
 scybyum so Vadrii ni ujil scyob
 kydilior a p to pucyepolobna jianu
 a polidunijel pcedunomijel kolo t.
 do uis niu scyirun somi pcedunij.
 Skrobol em kol a kydijani mo scyoby
 ni a a nichle mo silacim. kydilior
 do scyumu mo pkyomy, Tiber a ktdm
 unij ni do to kinyel pcedunij
 an ai a ktdm mo pcedunij. Pcedunij
 kydilior scyoby kydilij by mo scyoby
 ni mo pcedunij kydilior scyoby ktdm
 ni mo pcedunij pcedunij. Tiber
 kydilior ktdm ni do, do ni mo pcedunij
 ni do ktdm kydilior ni ktdm.
 ktdm pcedunij, ni pcedunij pcedunij
 a Tiber kydilior unij scyoby
 mo a pcedunij pcedunij ktdm ktdm

2.
 Doe pcedunij pcedunij ni do by mo scyoby
 ktdm kydilior a pcedunij kydilior
 ktdm, kydilior ktdm ni do ktdm
 ktdm, ktdm ktdm ktdm by do
 mo ktdm ktdm. pcedunij mo
 by mo ktdm a pcedunij ktdm
 do pcedunij by do ktdm ktdm
 ktdm 30-40 ktdm. Pcedunij ni
 ktdm ktdm ktdm a ktdm.
 ktdm a ktdm ktdm.
 do pcedunij ktdm ni do
 mo a pcedunij ktdm ktdm
 ktdm a ktdm ni pcedunij
 ktdm mo ktdm.
 do ktdm ktdm mo ktdm
 a Tiber mo ktdm ktdm
 ktdm mo ktdm a ktdm

Zdroj: archív J. Oswaldík

Zdroj: archív J. Osvaldík

V roku 1968 sme pociťovali uvoľnenie režimu. Že nebol taký radikálny ako v 50. rokoch. Vznikala nová tlač, bola zrušená cenzúra, ľudia mohli kritizovať komunistov, začalo sa cestovať. U nás sa na komunistov vždy veľmi nadávalo. Mali sme nádej, že sa bude žiť lepšie, keďže sa režim uvoľňoval a bol demokratickejší, že sa zas bude žiť tak dobre, ako mi rozprávali moji starí rodičia. No prišli Rusi a všetko toto nám zobrali. Zas prišla cenzúra, protireformní redaktori a ľudia z televízie boli vyhodení. Cítil som sa, akoby som konečne začínal žiť, a naraz mi to niekto zobral. Síce sa to nevrátilo do tak radikálnej podoby ako v 50. rokoch, ale začalo sa kádovať, prepúšťať zo zamestnania. Každý rok som musel chodiť pred kádrovú komisiu a pýtali sa ma, čo si myslím o komunistoch, o '68 a o rôznych komunistických organizáciách... Ja som im povedal, že na tom nevidím nič, s čím by som mohol súhlasiť. No to som vtedy takto verejne nemohol povedať. Našťastie mi v tej komisii povedali: „Súduh inžinier, dobre, ale toto do tej zápisnice dať nemôžeme.“ Takže ma potom nijako nedegradovali a neprepustili zo zamestnania. Ja som mal vždy kádrové posudky také, že sa nijako neangažujem, že nie som aktívny, pretože to, že som antikomunista, tam dať nemohli. Vtedy boli aj také organizácie, že priateľstvo Československa a Sovietskeho zväzu a ja som bol v práci jediný, ktorý nebol v týchto organizáciách. Takže som mal v kádrových posudkoch napísané, že sa neangažujem, ale že som odborník, a teda môžem ostať pracovať na mojej pozícii, lebo ma potrebovali.

R Litvínov 1
1458

Pane

ing. Jan Osvaldik

Tráveská 2

DOPORUČENĚ

Bratislava IX.

Litvínov 30.8.

Kážený pane inženýre!

J když se poměry nemennaly,
přeci jen situace se taková, že by
předpokládá domácí dopisy. Za-
léby však pošta tou první a ráve-
kráje a proto nepřijímá strany
budu moci poslat až později. Za-
tim bych Vám chtěl co nejví-
leji poděkovat za Vaši ochotu a
pomoc, na základě které jsem
se dostal celkem klidně až
domů. A snad díky tomu,
že jsme šly 2 děti a malá

děcko i kontakty na silnici
se - máš tak málo nezajímavá-
by.

Upřesnil bych Vám, alyste se
nědy dostal do podobné situace,
až by to bylo velmi pěkné, kdy-
byste mi někdy poslal a ja-
kontakty s tímto.

S mnoha pozdravy

L. Lidavský

Potom sa to už začalo aj trochu uvoľňovať. Doteraz rozmýšľam, čo by sa stalo, keby som skutočne emigroval so svojimi kamarátmi do Kanady. Niektorí, s ktorými sa do teraz rozprávam, to mali ťažké, iní si to zas veľmi pochvalujú. Bolo aj dobre, že všetci neemigrovali. Kto by potom vyštrngal komunistov v roku 1989 a poslal okupačné vojská tam kam patria, teda do Ruska? Mohol by to byť happyend za nešťastným rokom 1968. Alebo nie a počkáme si na nový pozývací list? Nemáme od toho ďaleko.